

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:
Za navadno dvestopno vrsto se plačuje 6 kr., če se tiskajo 1krat, 5 kr., če se tiska 2krat, 4 kr., če se tiska 3krat, večje pisemke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 30 k.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

V torek, četrtak in sobota izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom za vse leto 8 gl. — k., za pol leta . . . 4 „ — „, za četrt leta . . . 2 „ — „.

Po pošti:

Za vse leto 10 gl. — k., za pol leta . . . 5 „ — „, za četrt leta 2 „ — „.

Vredništvo in opravništvo je v gosposkih ulicah (Herrengasse) št. 117.

Št. 113.

V Mariboru 24. decembra 1868.

Tečaj I.

Zarad visocih praznikov bomo izdali prihodnji list še le v torek 29. decembra.

Vabilo na naročbo.

Prvo leto obstanka in delovanja „Slov. Naroda“ se bliža h koncu. Po stari navadi vsega časopisja priporoča se „Slov. Nar.“ svojim naročnikom, da mu ne samo tudi v prihodnjem letu zvesti ostanejo, temuč da vsak izmed njih med krogom svojih znancev skuša pridobiti novih naročnikov našemu časopisu; torej se udeležuje javnega zastopanja in branitve svetih pravic slovenskega naroda, za ktere mora biti vsak pravi rodoljub pripravljen sodelovati, kar je v njegovi moči.

Ene teh starih navad pak se ne bomo posluževali. „Slov. Narod“ namreč se bode sam hvalil. Z dobro vestjo lahko kažemo nazaj na svoje prizadevanje, in stavljamo č. gg. prejemu kom in bralcem na razsodbo, koliko smo skušali pregnati vsakako kvarno apatijo v delovanju za našo ljubljeno domovino, kako smo vedno le blagost narodovo pred očmi imeli, brez vseh ozirov na osebnosti po dobrem prepričanju za pravo spoznano pot kazaje.

In ker nas upanje navdaja, da nam bode v tem vsak za Slovenijo vnet domoljub pritegnil, za tega delj mislimo, da je vsak čast. naročnik in podpornik našega lista, podpornik slovenske reči, ne posebej „Slov. Naroda“.

Nismo namreč lista v življenje spravili z družim namenom, kakor da služi domovinskim koristim in naši narodnosti, kateri od vseh krajev nevarnosti žugajo, ako se narod ob pravem času ne zdrami in navduši, da se jim lahko pripravljeno in ene misli v bran postavi. Nismo lista ustanovili iz dobičkarije, temveč, lastništvo se ni nikacih žrtve strahilo, ter s svojimi novci in trudom, kar je moglo storilo za materijalno podlogo ter za dušerno delovanje.

Prizadevali si bomo tudi v prihodnjem letu skrbeti, da bomo z dobrimi dopisi iz raznih krajev Slovenije in znamenitijih mest (Dunaja, Prage, Zagreba, dalje iz Ljubljane, Gorice, Celovca itd.) o znamenitijih političnih dogodjajih in s sporočili slovenskega gibanja se dostajočih zadostili vsem pravičnim tirjatvam č. gg. naročnikov. Ravno tako nam bo skrb v vsakterem listu v uvodnih člankih razpravljati posebno slovenske zadeve in kolikor mogoče širiti ljubice za domačo reč. „Listek“ pak bode priušal raznovrstnega berila za zabavo in poduk; delati bomo po močočosti, da se število delavcev tudi za ta predel pomnoži. Kmahu za po novem letu nam je obljubljena za listek večja izvirna slov. ponest.

V odvažnem postopanju „Slov. Nar.“ v branitvi slovenske narodnosti žalibog hoče g. državni pravnik, ostro tiskovno postavo

v roci, nahajati nekatere pregrehe. Da si še ne obupamo, da bodo neodvisni c. k. sodniki drugače mislili, moramo tu č. gg. naročnikom zagotoviti, da te pravde ne bodo imele nikacega upliva na obstanek lista, da se jim torej njegove nagle smrti ni bati.

Ako se število naročnikov toliko pomnoži, da bode mogel list brez velike izgube vsak dan izhajati, spremenili ga bomo v dnevnik.

Naročnina ostane stara, kakor je na glavi lista brati, in sicer po pošti za vse leto . . . 10 gl.

za pol leta . . . 5 „

za četrt leta . . . 2 gl. 60 kr.

Program, ktereja se je in se bode „Slov. Narod“ vedno držal, je:

Vse za domovino Slovenijo!

Rusija in vzhodno vprašanje.

O nobeni evropski državi niso misli tako različne in zmedene, kakor o največi, o slovanski Rusiji namreč. In za slovenski list je zelo težko o tem govoriti; težko in nevarno že rusko ime imenovati, kajti germansko časopisje, ki je kakor smo z Mazzinijem že v zadnji povedali, iznašlo slavnato strašilo panslavizma, pred katerim se trikrat prekriža, ter iz največega verskega radikalizma postane naenkrat trdo katoliško, to časopisje je vedelo mnogo strahu v zajče duše naših filistrov vgnati. Svet se čudno menjava. Dežmanovemu pre-prededu na primer, ni bilo večega strahu, kakor turško ime. Mlademu Dežmanu in mlademu Blagotinšku pak je Turek dober krščansk prijatelj, Rus, ta pa . . . tega tudi Tagblatt obesi Slovincem v grozo in strah in „ozdravljenje“ od sanj, ki se nam ne sanjajo. Težko je Slovanom o Slovanih govoriti, kajti v kakem škofovskem poslopju bo možiček skrivnostno pokimal: „russische rubeln“ in kacega dunajskega lista volhonski korespondent bode v svojem ljubljanskem stanovanju pod streho znašel, da vse „miglja“ ruskih ogleduhov po Slovenskem, ki kakor Antikrist sipljejo zlate rubeljne, ter da „Slov. Nar.“ tudi miglja z njimi, ker piše o Rusih. — Vendar vsem tem grozovitostim hočemo v oči pogledati brez strahu.

Že v enem zadnjih listov smo bili kratko spregovorili o vzhodnjem vprašanju. Djali smo, da če tudi zapadnim vlastim srečno izpod rok pojde, z raznimi diplomatičnimi copernijami zagovoriti konečno vesoljno spremembo na vzhodu in njen neodvrljivi vpliv na drugi svet, za vselej ustaviti se stvar ne da. Ne da se pa ustaviti, ker od nekdanj pravilno narašča in napreduje. In če se Rusija družijo onim velevladim, ktere so si naložile, Grke pogovoriti in odsvetovati jim, da ne začenejo boja (v katerem to se ve da ne bodo sami Turkom nasproti): s tem še turško-evropski časopisi ne sodijo, da se je Rusija svoji stari politiki odpovedala. Razlagajo to ravnanje le s tem, da se ruskim diplomatom čas še ne zdi popolnoma ugoden.

Po mnenji več veljavnih politikov bode turško vprašanje rešeno posredno iz Evrope, namreč prek Azije. Kakor so Turki iz svojih azijatskih pustin prodrli, da bi napredku sovražen polumesec zasadili na tistem mestu,

Listek.

Narodopisne slike iz našega naroda.

I. Ljubezem.

(Konec).

Porta na glavi je znamenje devišstva. Ktera je devišstvo zaigrala, ne sme več „džundž-partice“ nositi. Deklica ljubčka, kader pride k njej v vas, počasti s prhkimi pogačami in z rmenim viucem, ter mu noge opere. Pri tej priložnosti naj omenim: v goraji vojniški krajini, in morebiti še tudi drugod, je še denes ta navada, da če je gost v hiši, mu „mlada“ t. j. naj mlajša sneha na večer, predno gre spat, z mlačno vodo noge opere.

Do zdaj smo ljubico opisali. Dajmo, da vidimo tudi kakšen je ljubček, — v narodnih pesmih tudi sploh fantič.

Pri nemških minnedihtherjih je ljubček že ves srečen, če le hram svoje drage od daleč zagleda; celo pa, če vidi ob nočni uri se luč iz okna svetiti, kajti domišljuje si, da poleg nje draga na kolovratu prejo prede. Če pa čuje njeno obleko šumeti, zamaknen je celo. Več si pa ne upa od nje zahtevati kakor milostljive dovolje, da sme rob njenega krila poljubiti. Naš ljubček, kakor ga narodne pesmi slikajo, ni tak tolkec. Pa ne, da bi zato na nasprotno stran premahnil, da bi bil tako drzen in frivolon in prostopašen, kakoršnega nam romanski trubaduri predstavljajo. On drži sredo med germanskim tolckem in romanskim prostopašnežem. Rekel bi, (dasiravno se kteremu ta izraz ne bo prikupil) da je prav praktičen; sicer je malo neokreten, robast in težko-mahoven, pa zato tudi skozi in skozi naraven. Sentimentalnosti, te dušne bolezni, ne naideš ne trohice na njem. Narodna pesem pravi, da je lep kakor „nageljnov“ cvet, da ima kuštrave lase in svitle oči. On nosi pisan „lajbeč“, v žepu pa robec, ki mu ga je ljubica dala in robila. Za klobukom ima „pušeljc“ ali pa še raje vejico rožmarina. Koder hodi, žvižga in poje. Za-nj je deklica tičica, ki ima rdeča lizca. Kader si ljubico izbira pravi:

Dekle napajal bom,
K seb' jo privajal bom.

Po vsej Sloveniji je navada, da posebno ob nedeljah popoldne fantje vsak s svojo deklico v krčmo gredo, ter jo z vinom napajajo. „Vsak ima svojo kupico, vsak ima svojo ljubico“. „Sedi se kraj mene, da mi lice ne ovene!“ Tako sem čul dekleta štimanega fanta k sebi vabiti. Naš fant hoče veselo ljubico imeti:

Eno ljubco sem dobil,
Pa vesela nič ni,
En pušeljc m' je dala
Pa nič ne diši.

Kader je zelo zaljubljen, tako-le po ljubici kopni:

Da bi tvoje črne oči Mene objemale
Za menoj gledale, Da bi tvoja sladka usta
Da bi tvoje bele roke Mene kuševale!

V prejšnjih časih si je moral fant, kakor bibliški patriarhi, svojo deklico prisluziti, ena pesem namreč pravi:

Tri leta sem služil,
Tri leta še bom,
Pa če mi dekle ne daste,
Več služil ne bom.

Naš fant ne gleda tolikanj na bogato doto, kolkanj na ostro roko in na pošteno srce:

Jaz nočem bogate
Da s' žlahta me sil',
Da bo štela men' zlate
Pri vsakem kosil'.

Radoveden, kak konec bo njegova ljubezem imela, gre v zelen gozd drobno ptičico vprašat. Ker ima s svojo ljubico poštene namene, pravi:

V sredi vasi
Ena rož'ca cveti,
Pa dolgo ne bo,
Da vtrgana bo.

Če se hoče fant svoji deklici prav prikupiti, jej mora „semnja“ kupiti, ki je večidel svilnat robec „drage farbe“, včasih pa tudi leskeč zlat ali srebrn prstan, ki pa mora imeti rdeče oko. Če fantje po noči k dekletom zahajajo, ter se ž njim pod oknom razgovarjajo, se to pravi, da gredo

kjer je križ s svojo človečansko in božjo idejo stoletja svetil se in žarke novodobne kulture razpošiljal na vse strani; tako jim pride tudi poguba od strani njihovega prihoda. In če žuga Turčiji razpad — razen iz nezadovoljnosti in iz hrepenenja po neodvisnosti od mohamedanskega polmeseca krščanskih slovanskih in drugih narodov v Turčiji in okolo nje. — kar se zunanjega elementa tiče najprvo od Rusije: vidimo, da se poslednja država z neumorno doslednostjo drži te misli, ter vedno globokeje in globokeje v srce Azije prodira. In kakor je iz Azije v Evropo prišel prvi začetek kulture, da se je tu krasno razvil, vrača se moč iz Evrope v Azijo nazaj, da prideró po ovinku od tam nove svetovne premembe, katerih velikost se denes premeriti in preračunati ne dá.

Začetek je Rusija storila s Petrom Velikim, ki je kraj ob kaspičnem morji v posest vzel l. 1723. Carja Petra politiki so vsi nasledniki v ruski politiki ostali ter z redko doslednostjo hodili po potu, na katerem je velik, do zdaj še ne določljiv namen doseči. Pet let pozneje je Katarina I. sklenila kupčijsko pogodbo s Kino, kar je Rusom ne samo v kupčijskem oziru odprlo pot v sredino Azije. Denes je kaspično morje v ruskih rokah. Kirgizi so se podvrgli, aralsko jezero nosi rusovske ladije in Amu in Sir-derja, poglavne njegove pritočne reke so vodne ceste ruskim parobrodom. Denes je v ruskem oblasti najvažnejše azijsko kupčijsko mesto Taškend s svojimi 100.000 prebivalci, kateri so se slovesno Rusom vdali; Samarkand in Buharija, zibel in središče mohamedanstva, izgubila je svojo azijsko vladu, katero so Rusi posedli, in kar je najvažnejše: Afgani, sosedje britanske Indije, Rusom roko podajajo; in tako stoji Rusi kakor na pol gospodarji Azije pred durmi Indije, kakor dediči angležke in drugo-evropske kupčije, ter angležkega bogatstva. Britanci, kateri vsemu temu ne morejo kaj, gledajo z zavidom in strahom to napredovanje ter se za svojo prihodnost tolažijo s svojo omiko in svetovno kulturo, ki stoji ruskemu barbarizmu nasproti, kateri hoče le ogromno telo brez duše, brez civilizacije, torej mora razpasti. Kolike vrednosti je ta tolažba, koliko velja večer račun na pridigovanje ruske nekulturnosti, to bo pač učila le prihodnost. Ako pa razgledamo že denes dejanske reči, lahko rečemo, da si marsikteri politiki in diplomati vežejo oči, da bi razmere svojega nasprotnika tako videli, kakor bi jih radi imeli. Zakrivajo si, da v Rusiji izobraženje poslednji čas hitreje napreduje, kakor je napredovalo drugod; zakrivajo si, da tam vlada iz svoje začetnosti množi šole, da je iz svoje volje ustvarila prost kmetovski stan; da so se v službi napredka in omike našli v enem stoletju najboljšim možem drugih narodov ravnopravni umetniki in učenjaki; da se hladen, računec, preudaren, in premisleč duh tega slovanskega naroda izvrstno odlikuje od omahljive, zdaj tukaj zdaj tam tipajoče politike marsikterega drugega naroda. Namestu da bi vse to premislili in preudarili, Angleži in drugi rajše številijo koliko se na Ruskem žganja spije, kakor da bi hoteli preračunati, kedaj bo ta mlad narod, ki jim ni po volji in se ga boje, umrl na kacem „delirium tremes“ ali vsaj od pijanosti zaspal v dozdanih občeslovanski spanec. Če vse to zberemo, razvidno je, da tisti prav sodijo, ki za rusko zdanje postopanje, to je, odsvetovanje grški državi, naj s prezgodnjo odvažnostjo ne podre dozdanih mirnih razmer, iščejo razlogov samo v nezodrelosti pripomočkov, ktere misli Rusija za velik namen rabiti.

Istina je, da predno ti pripomočki dozore, predno se Rusija v Aziji in doma bolj utrdi, zgrade se lahko velike premembe. Ena teh prememb želimo posebno in moramo Slovanje želeti: da bi se Avstrija vrnila zastran vzhodnega vprašanja k tisti pravi in večini avstrijskih narodov povoljni politiki, katero je imela, ko je bila mogočnejša kot denes, ko je celo naš miroljubni slovanski narod tako vzhodno politiko po svoje odobral, za premagovalca (ne prijatelja) Turkov, Lavdona, slavil v narodni pesmi:

Oj stojaj stojaj Beligrad,
Pod gradom teči rdeča kri itd.

k dekletom v vas, ali z eno besedo, da vasujejo; stari tako občenje s fanti pa imenujejo fantovanje. Nemeč pravi: fensterin. Vasovalskih narodnih pesmi imamo precej. V narodnih pesmih iz Ziljske doline na Koroškem in iz Malega Štajerja pride vasovalc tudi jahajoč. Kader bije polnoči, se boje vsako dekletke prebudi. Naj rajše grede fantje v vas ob pomladanskih mesečnih nočeh. Fantje ene vasi hudo nad tem čujejo, da jim od inod kdo v vas ne zahaja. In ravno pri vasovanji se naj huji boji in pretepi med fanti vnemajo, posebno, če jih gre cela tropa vasovat. Če enega samega pri vasovanji zasačijo, ga ne stepejo, kajti to ne bi bilo vitežki, ampak ostrizejo ga in v kakšni mlaki skopljejo. Sledeče vrstice nam predstavljajo en tak prizor:

Deklico jaz imam,	V mlako me vlečejo,
Nimam nikdar jo sam,	Klobuk mi jemljejo,
Drugi k nji hodijo,	Mlako zajemljejo
Mene proč gonijo,	Črevlje mi z'zuvajo
Sukujo mi slečejo,	V mlako me suvajo itd.

Vasovalc ako n. pr. deklici prigovarja in hoče njeno usmiljenje obuditi:

Lehko je tebi v postlji ležati,
Teško je meni pod okencem stati
Zunaj veter mrzlo veje
Tebe noter odeja greje.

Ljubici bolj všeči, da pride ljubček sam k njej v vas, nego da pride z drugimi:

Če prides? le sam
Tačas je rada imam
Če vas pride pa več
Pa vsi pojdete preč.

Kader se pripeti, da ljubček in ljubica za eno umrjeta, nju ali skupaj, ali pa vsakega na drugo stran cerkve pokopljejo. Iz ljubčkovega groba zraste rdeča gartoža, iz ljubčičinega pa bela lilija. Gartoža in lilija raseeta do nad cerkvene strehe, tam se zedinita, in tako zedinjeni raseeta gor v sveto nebo.

V Zagrebu. —p.

Brambovska postava.

(Dalje.)

§. 35. Vsak novaški dolžnosti podvrženi ima na svoje stroške priti k žrebanju in novačenju. Brezpremožne mora srenja podpirati, ktera mora plačati tudi stroške za pot srenjskega župana in onega, ki novake službeno spremlja.

Onim, ki se morajo drugič preiskovati in njihovim spremljevalcem plača država stroške za pot.

Vsi drugi stroški se imajo poravnati po načelih za službovanje dotičnega urada.

§. 36. Vojaki rezervisti imajo dolžnost vdeležiti se za časa svoje službe v rezervi treh vaj v orožji. Vaje smejo vsakokrat največ 4 tedne trpeti.

Vsako klicanje k dejanskemu službovanju (§. 10) šteje za eno vajo. Razen tega se imajo vsako leto po dokončani žetvi vsi oni vojaki rezervisti, ki niso k vajam v orožji pozvani, sklicati v kontrolske zборе; tak zbor ne sme dalje trpeti kakor en dan.

Vaje v orožji in kontrolske zборе deželne brambe vredeje postava za deželno brambo.

§. 37. Vsakemu, ki je postavno redovno službo v stoječi ali pomorski vojski dejansko dokončal, ktereja bi pa bilo koristno še dalje v službi pridržati, je dovoljeno, da sme dejansko službovanje od leta do leta prostovoljno nadaljevati, namesto da bi prestopil v rezervu. Dovoljeno je takemu tudi še dalje služiti, kakor bi sicer trajala njegova služba v rezervi.

Kako se bo materijalno stanje zboljšalo nižim častnikom, ki tako in s temi pogoji dalje služijo, določili bodo posebni predpisi.

Ta določila imajo veljavo tudi za nižje častnike, ki dejansko služijo pri deželno-brambovskih četah ali oddelkih in pa tudi za deželne brambovce.

§. 38. Niži častniki, ki so 12 let — med temi najmanj 8 let kot nižji častniki — služili v stoječi, pomorski vojski ali pri četah ali oddelkih deželne brambe, dobivajo s tem pravico, da se jim podelje javne službe, ali pa službe pri podpiranih železničnih, parobrodskih in drugih početjih.

To določilo se bo v posamezni postavi natančneje razpeljalo.

§. 39. Konec vsacega leta se ima redno predstavljati iz redovne službe v rezervu in iz rezerve v deželno brambo, ako je za ktereja pretekkel čas, ki je odločen za službovanje v tem ali onem vojnem razredu; pri tem predstavljani ostane vsakemu njegova šarža. V vojnem slučaju se prične to predstavljanje oziroma izpuščanje iz službe še le po zaukazu cesarjevem.

Kedar se kdo prestavi ali izpusti, dobi izpričevalno pismo; ko bi se komu to pismo ne izročilo o pravem času, ne izvira iz te zamude nikakoršna dolžnost, da bi moral dotični služiti čez postavni čas.

§. 40. Pred dokončano službinsko dolžnostjo se sme kdo le izpustiti,

- če je bilo uvrščenje nepostavno;
 - če bi kdo izgubil sposobnost za službo, in bi se ne dal več ozdraviti;
 - če stopi vojak v katero v §. 17. št. 1, 2, 3 omenjenih razmerij; potem se sme izpustiti;
 - v mirnih časih oni kot nadomestivni vojak z največo številko najvišega letnega razreda (§. 33) uvrščeni, ako do konca novaškega leta kateri prednikov vstopi v stoječo ali pomorsko vojsko. Služba, kar jo je nadomestivni vojak opravil, dene se mu v račun.
- Pod c) imenovani prestopijo, ako stojé v tretjem ali višem letnem razredu, pod d) imenovani pa tekoj v nadomestivno rezervu.

§. 41. V slučajih a) in b) (§. 40) če je namreč v slučajih b) dokazano, da je bil dotični že pred svojim uvrščenjem nesposoben, se morajo oni, ki so izstopili, pri prihodnjem rednem novačenju nadomesiti.

Kdor se je oškodoval s tem, da se je proti postavi uvrstil, a ni sam tega nič kriv, ima pravico tirjati, da mu škoda povrne, kdor jo je zakrivil.

V vseh drugih slučajih, ko se kdo izpusti iz službe, ne tirja se nikakoršno nadomeščevanje.

(Dalj. pr.)

Državni proračun za 1869.

(Konec.)

VIII. Finančno ministerstvo.

E. 1. Državna posestva.

Dohodki	3,776.716 gl.
Stroški	2,985.259 "

2. Fiskalnosti in pripadnosti.

Stroški	137.995 "
-------------------	-----------

F. Državne fabrike.

Dohodki	1,486.700 "
Stroški	1,300.871 "

G. Denarstvo.

Dohodki	178.326 "
Stroški	169.937 "

H. Rudarstvo.

Dohodki	,9087.200 "
Stroški	,8303.454 "

I. Subvencije in dotacije.

Stroški	6,818.322 "
Dohodki	1,634.167 "

K. Splošna pokojnina civilne uprave.

Ministersko svetovalstvo	6.405 "
Ministerstvo notrajno	2,385.771 "
" za deželno brambo	494.882 "
" prosvete in poduka	53.919 "
" finančno	4,390.885 "